

Tirza werd in 2010 verfilmd door Rudolf van den Berg, met in de hoofdrollen Gijs Scholten van Aschat en Sylvia Hoeks.

Op de achterkant van de dvd-uitgave wordt de film zo omschreven: 'Jörgen Hofmeesters bestaan wankelt. Hij wordt ontslagen en lastiggevallen door zijn ex-vrouw, maar veel kwellender is dat zijn lievelingsdochter Tirza spoorloos verdwijnt tijdens een vakantie in Namibië. Na weken van onzekerheid besluit Jörgen haar te gaan opsporen. Daar raakt hij alle houvast kwijt. Dan ontmoet hij Kaisa. Kaisa trekt met Jörgen mee de woestijn in waar hij hoopt Tirza te zullen vinden. Maar de woestijn is groot, oneindig groot, en de heroïsche zoektocht mondt uit in een verbijsterende ontknoping. Geconfronteerd met degene die zijn dochter te gronde heeft gericht, wordt Jörgen Tirza's lot gewaar dat huiveringwekkender is dan hij in zijn ergste nachtmerries heeft kunnen voorzien. Een film naar de gelijknamige bestseller van Arnon Grunberg.'

Van dit gegeven, een vader die zijn dochter wil beschermen, bestaan dus drie versies: het verhaal uit 2004, de roman uit 2006 en de film uit 2010. Er is nog een vierde versie: in 2010 bracht het Nationale Toneel deze roman ook als toneelstuk in een bewerking van Sophie Kassies (www.nationaletoneel.nl/voorstellingen/tirza/agenda), maar die moeten we hier buiten beschouwing laten: via *YouTube* zijn alleen fragmenten beschikbaar.

Opzet van deze lesbief

- Je leest en bestudeert het verhaal *De jongste* (opdrachten 1 t/m 9).
- Je leest en bestudeert de roman *Tirza* en vergelijkt de roman met het verhaal (opdrachten 10 t/m 23).
- Je bekijkt de film *Tirza* en vergelijkt de roman met de film (opdrachten 24 en 25).

Werkwijze

Bij deze lesbief vind je geen uitwerkingen. Veel antwoorden hangen af van je eigen smaak, inlevingsvermogen, enzovoort. Maar je moet jouw uitwerkingen natuurlijk wel toetsen. Vorm daarom regelmatig – na een stuk of vier, vijf opdrachten bijvoorbeeld – een groepje waarin jullie je uitwerkingen vergelijken en eventueel verdedigen. Werk, als dat nodig blijkt, je uitwerkingen bij.

Het verhaal *De jongste*

Opdracht 1

Lees het verhaal. Je vindt het in:

- *Magazijn. De nieuwe generatie schrijvers.* Uitgeverij 521, Amsterdam, 2004, pagina 73-96;
- Joost Zwagerman (ed): *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 250 verhalen.* Uitgeverij Prometheus, Amsterdam, 2005, pagina 1534-1547;
- Joost Zwagerman (ed): *De Nederlandse en Vlaamse literatuur vanaf 1880 in 100 verhalen.* Uitgeverij Prometheus, Amsterdam, 2010, pagina 712-725.

Opdracht 2

De hoofdpersoon van dit verhaal is Horst Bredekamp. Wat weet je van hem?

Leeftijd	
Beroep	
Burgerlijke staat	
Woonplaats	
Hobby's	
Financiën	
Karaktereigenschap 1	
Karaktereigenschap 2	

Opdracht 3

Het verhaal draait om vier personen. Hoe staan ze tegenover elkaar? Vul het schema in volgens de symbolen hieronder:

- ++ = heel positief
- + = positief
- +/- = neutraal
- = negatief
- = heel negatief

	Horst Bredekamp	Zijn vrouw	Emilie	Haar vriendje
Horst Bredekamp				
Zijn vrouw				
Emilie				
Haar vriendje				

Opdracht 4

Er komen nog twee personen in het verhaal voor, Johan en Mieke. Hoe staat Horst Bredekamp tegenover hen?

	Heel positief	Positief	Neutraal	Negatief	Heel negatief
Johan					
Mieke					

Opdracht 5

Johan en Mieke krijgen een naam in het verhaal, zijn vrouw en het vriendje van Emilie niet. Welke conclusie(s) kun je daaruit trekken?

Opdracht 6

Het verhaal wordt chronologisch verteld, vanaf het moment dat Horst met Emilie praat over haar vriendje. Vul het schema verder in.

	Gebeurtenis	Hoofdrol	Belangrijkste tegenspeler(s)
1	Vader praat met Emilie over het vriendje.		
2	Vader en Emilie maken afspraken over het feestje.		
3	Zijn vrouw zegt iets over zijn houding tegenover het vriendje.		
4	Het feestje.		
5	De afspraken over Valkenswaard en het wegbrengen naar het vliegveld.		

6	De gebeurtenissen in Valkenswaard.		
7	Op het vliegveld.		

Opdracht 7

Een aantal vroegere gebeurtenissen wordt min of meer terloops verteld, maar ze zijn wel van groot belang voor het verhaal. Noteer er drie.

	Gebeurtenis	Hoofdrol	Belangrijkste tegenspeler(s)
1			
2			
3			

Opdracht 8

Vul jouw mening in over de personages.

	Karakter	Houding ten opzichte van de anderen	Eindoordeel
Horst Bredekamp			Positief / Negatief
Zijn vrouw			Positief / Negatief
Emilie			Positief / Negatief
Haar vriendje			Positief / Negatief

Opdracht 9

Vul jouw mening in over de gebeurtenissen.

	Gebeurtenis	Komt zo iets (veel) voor?	Zijn de daden en de uitspraken van de hoofdpersoon begrijpelijk?	Zijn de daden en de uitspraken van de andere personen begrijpelijk?
1	Vader praat met Emilie over het vriendje.			
2	Vader en Emilie maken afspraken over het feestje.			
3	Zijn vrouw zegt iets over zijn houding tegenover het vriendje.			
4	Het feestje.			
5	De afspraken over Valkenswaard en het wegbrengen naar het vliegveld.			
6	De gebeurtenissen in Valkenswaard.			
7	Op het vliegveld.			

Het boek *Tirza*

Opdracht 10

- 1 Lees het boek.
- 2 Het boek bestaat uit drie delen. Vul het schema verder in.

Deel	Titel	Plaatsen waar het verhaal zich afspeelt	Belangrijkste personen naast Jörgen Hofmeester
1			
2			
3			

Opdracht 11

De hoofdpersoon van dit verhaal is Jörgen Hofmeester. Wat weet je van hem?

Leeftijd	
Beroep	
Burgerlijke staat	
Woonplaats	
Hobby's	
Financiën	
Karaktereigenschap 1	
Karaktereigenschap 2	

Opdracht 12

Vergelijk Jörgen Hofmeester met Horst Bredekamp. Zet een + als ze overeenkomen, een +/- als ze ongeveer overeenkomen en een – als ze verschillen.

	Horst Bredekamp	Jörgen Hofmeester
Leeftijd		
Beroep		
Burgerlijke staat		
Woonplaats		
Hobby's		
Financiën		
Karaktereigenschap 1		
Karaktereigenschap 2		

Opdracht 13

Het verhaal draait om vier personen. Hoe staan ze tegenover elkaar? Vul de volgende symbolen in het schema in:

- ++ = heel positief
- + = positief
- +/- = neutraal
- = negatief
- = heel negatief

	Jörgen Hofmeester	Zijn vrouw	Tirza	Haar vriendje
Jörgen Hofmeester				
Zijn vrouw				
Tirza				
Haar vriendje				

Opdracht 14

Er komen nog een paar belangrijke personen in het verhaal voor: Ibi, de huurder, Ester en Kaisa. Hoe staat Jörgen Hofmeester tegenover hen?

	Heel positief	Positief	Neutraal	Negatief	Heel negatief
Ibi					
De huurder					
Ester					
Kaisa					

Opdracht 15

Namen spelen een belangrijke rol in dit verhaal.

- 1
 - a Van wie wordt de naam in de roman niet genoemd?
 - b Waarom niet?
- 2
 - a Wie noemt Jörgen Hofmeester bijna consequent bij een verkeerde naam?
 - b Waarom?
- 3
 - a Van wie wil hij de naam niet horen?
 - b Waarom niet?

Opdracht 16

- 1 Dit verhaal wordt niet chronologisch verteld. Het eerste deel kun je verdelen in zeven episodes. Vul het schema verder in.

	Gebeurtenis	Pagina	Hoofdrol	Belangrijkste tegenspeler(s)	Ook in <i>De jongste</i> ?
1	In de keuken, Hofmeester snijdt tonijn.	11-14			Ja / Nee
2	De echtgenote keert terug.	15-44			Ja / Nee
3	In de keuken, vraag van de echtgenote.	45			Ja / Nee
4	De terugkeer van de echtgenote, 's avonds.	45-74			Ja / Nee
5	Voorbereiding voor het feestje.	75-80			Ja / Nee
6	Ibi komt.	80-85			Ja / Nee
7	Conflict met de huurder.	85-123			Ja / Nee

- 2 Zet deze zeven gebeurtenissen in chronologische volgorde.
- 3 Stel dat het verhaal in chronologische volgorde zou zijn verteld. Wat zou dat betekenen? Vul het schema in.

Het verhaal wordt dan		Korte uitleg / motivatie
spannender	Ja / Nee	
begrijpelijker	Ja / Nee	
saaier	Ja / Nee	

Opdracht 17

- 1 In het tweede deel, pagina 127-271, kun je veel meer (korte) episodes onderscheiden. Sommige gebeurtenissen spelen zich af op de feestavond, andere in een tijd voor die avond.
Vul het schema verder in. (Het aantal vakjes is willekeurig: misschien heb je er meer nodig, misschien moet je er een paar open laten.)

	Gebeurtenis op de feestavond	Pagina	Hoofdrol	Belangrijkste tegenspeler(s)	Ook in <i>De jongste</i> ?
1					Ja / Nee
2					Ja / Nee
3					Ja / Nee
4					Ja / Nee
5					Ja / Nee

6					Ja / Nee
7					Ja / Nee
8					Ja / Nee
9					Ja / Nee
10					Ja / Nee
11					Ja / Nee
12					Ja / Nee
13					Ja / Nee
14					Ja / Nee
15					Ja / Nee

- 2 Vul in. (Het aantal vakjes is willekeurig: misschien heb je er meer nodig, misschien moet je er een paar open laten.)

	Gebeurtenis voor de feestavond	Pagina	Hoofdrol	Belangrijkste tegenspeler(s)	Ook in <i>De jongste</i> ?
1					Ja / Nee
2					Ja / Nee
3					Ja / Nee
4					Ja / Nee
5					Ja / Nee
6					Ja / Nee
7					Ja / Nee
8					Ja / Nee
9					Ja / Nee
10					Ja / Nee
11					Ja / Nee
12					Ja / Nee
13					Ja / Nee

Opdracht 18

- Ook het derde deel kun je in een aantal episodes indelen. Vul in. (Het aantal vakjes is willekeurig: misschien heb je er meer nodig, misschien moet je er een paar open laten.)

	Gebeurtenis	Pagina	Plaats	Hoofdrol	Belangrijkste tegenspeler(s)	Ook in <i>De jongste</i> ?
1						Ja / Nee
2						Ja / Nee
3						Ja / Nee
4						Ja / Nee
5						Ja / Nee
6						Ja / Nee
7						Ja / Nee
8						Ja / Nee
9						Ja / Nee
10						Ja / Nee
11						Ja / Nee
12						Ja / Nee
13						Ja / Nee
14						Ja / Nee
15						Ja / Nee
16						Ja / Nee
17						Ja / Nee
18						Ja / Nee
19						Ja / Nee
20						Ja / Nee

Opdracht 19

In deel 1 en 2 springt de schrijver regelmatig terug in de tijd.

- 1 Hoe zit dat in deel 3?
- 2 Kun je een verklaring bedenken voor dat verschil?

Opdracht 20

Vul jouw mening in over de hoofdrolspelers.

	Karakter	Houding ten opzichte van de anderen	Eindoordeel
Jörgen Hofmeester			Positief / Negatief
Zijn vrouw			Positief / Negatief
Tirza			Positief / Negatief
Haar vriendje			Positief / Negatief
Kaisa			Positief / Negatief

Opdracht 21

Je hebt in de opdrachten 16, 17 en 18 heel wat gebeurtenissen onderscheiden. Zijn er gebeurtenissen (gesprekken) bij die jou volkomen ongeloofwaardig of onwaarschijnlijk voorkomen? Welke? Waarom?

Opdracht 22

Tussen het verhaal *De jongste* en de roman *Tirza* heb je veel overeenkomsten, maar toch ook heel wat verschillen ontdekt.

- 1 Wat is volgens jou het belangrijkste verschil? Geef een korte uitleg.
- 2 Wie van de twee waardeer je het meest? Geef ook hier een korte uitleg en zeg daarin iets over karakters, gebeurtenissen en achtergrondinformatie bij die gebeurtenissen.

Opdracht 23

De schrijver (en arts) Miquel Ekkelenkamp Bulnes schreef in zijn artikel *Uitgelezen gekte* in *Trouw*, 19 oktober 2013:

In welke mate verschillen wij daadwerkelijk van hoofdpersonen als Jörgen Hofmeester, uit Grunbergs roman 'Tirza'? Wanneer hij wordt afgedankt op zijn werk, houdt hij de schijn op voor de familie door de dagen op Schiphol door te brengen. Is dit onbegrijpelijk? Weinig mensen vermoorden hun dochter in de Betuwe om vervolgens in Namibië naar haar op zoek te gaan. Maar hoevelen stellen niet, net als hij, irreële verwachtingen in hun kinderen?

Wat vind jij? Hoe 'normaal' of 'abnormaal' is Jörgen Hofmeester? En hoe 'normaal' is Tirza?

De film *Tirza* van Rudolf van den Berg

Opdracht 24

De filmmaker heeft bij zijn bewerking flink in het boek ingegrepen: film stelt natuurlijk andere eisen.

- 1 Wat is de belangrijkste verandering als je kijkt naar de opbouw van het verhaal?
- 2 Wat is het gevolg van die verandering als je kijkt naar het element spanning?
- 3 Niet alle gebeurtenissen konden worden verfilmd. Noem drie gebeurtenissen uit de roman die in de film zijn weggelaten.
- 4 Mis je daardoor iets of zouden die gebeurtenissen ook in het boek gemist kunnen worden?
- 5 Net als de schrijver maakt de filmmaker veel gebruik van flashbacks. Doen ze dat op dezelfde manier en bij dezelfde gebeurtenissen?

Opdracht 25

Van mensen die eerst het boek hebben gelezen en daarna de verfilming zagen, hoor je weleens: 'Het boek was beter.' Wat vind jij in dit geval?

Schrijf een korte verantwoording van je keuze, waarin je in elk geval aandacht besteedt aan de volgende vragen:

- Waar (in het boek of in de film) kon je je het best in de hoofdpersoon inleven?
- Waar (in het boek of in de film) zijn de gebeurtenissen het meest realistisch?
- Welke vorm is het spannendst?

Natuurlijk moet je bij elk antwoord een korte uitleg geven.